

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: *oponentka*

Autor/ka práce: Jana Lipovská

Název práce: Senioři a aktivní stárnutí v domově pro seniory v Ostravě

Vedoucí práce: Doc. Milan Tuček, CSc.

Oponent/tka: Mgr. Romana Trusinová

Navržené hodnocení: dobře

Zdůvodnění Vašeho hodnocení práce (zejména výhrad a kritických připomínek) rozepište podle níže uvedených kritérií.

1. Je cíl práce (výzkumná otázka) jasně formulován a odpovídají mu závěry? Je práce vhodně strukturována?

Cíl práce a výzkumné otázky jsou v diplomové práci jasně formulovány, ale až v začátku empirické části. Teoretickou část tak čtenář čte bez znalosti cílů práce.

Výzkumné otázky nejsou příliš ambiciózní, jsou však formulovány jasně a výsledky a závěry jim odpovídají.

2. Opírá se autor/ka o dostatek literatury relevantní tématu práce? Využívá i cizojazyčné texty?

Autorka čerpá z dostatku české literatury. Zahraniční literatura je citována pouze okrajově, případně ze sekundárních zdrojů.

3. Jaká je kvalita použitých dat nebo zdrojů (včetně jejich výběru, sběru a popisu) a metod jejich analýzy?

Autorka realizovala kvalitativní výzkum, konkrétně kombinaci hloubkových rozhovorů, skupinových diskusí a zúčastněného pozorování v domově pro seniory v Ostravě. Celkem bylo dotázáno šest respondentů – tři senioři a tři pracovníci domova pro seniory. Způsob realizace rozhovorů a diskusí je dostatečně popsán, chybí ale popis uskutečněného pozorování (jak dlouho trvalo, kterých aktivit se autorka se seniory účastnila apod.).

4. Jaká je kvalita argumentů, o něž autor/ka opírá závěry, k nimž dospěl/a?

Autorka argumentuje jasně a srozumitelně, její pohled na problematiku aktivního stárnutí je však velmi jednostranný, viz. celkové hodnocení níže.

5. Jsou v práci autorova/autorčina tvrzení a zjištění jasně odlišena od tvrzení a zjištění převzatých?

Ano, jsou.

6. Jaká je úroveň odkazového aparátu, jazyka a dalších formálních náležitostí?

Po formální stránce je práce kvalitně zpracovaná, text je čtivý, struktura přehledná.

Celkové hodnocení práce:

Diplomová práce Jany Lipowské se zaměřuje na téma stáří a aktivního stárnutí. Teoretická část je věnována nejprve popisu konsekvencí stárnutí a vědám, které se stářím zabývají. Dále je popsána nabídka sociálních služeb pro seniory, podrobněji je rozebrána funkce domovů pro seniory. Následně je představen koncept aktivního stárnutí. V empirické části autorka popisuje vlastní případovou studii domova pro seniory v Ostravě. Zde na pozadí výpovědí respondentů z řad seniorů a aktivizačních pracovníků odhaluje, jaký je vztah obyvatel domova k aktivizačním volnočasovým programům v domově, jaké aktivity seniory nejvíce baví, jaká je náplň práce aktivizačního pracovníka a jakými způsoby se zaměstnanci snaží motivovat klienty domova k zapojení se do aktivit.

Po formální stránce působí práce pečlivě, struktura výkladu je logická, text se dobře čte. Zároveň ale shledávám dva důležité nedostatky předložené diplomové práce:

- 1) Chybějící vymezení cíle práce na jejím počátku. V práci chybí abstrakt, stejně tak nejsou zařazeny teze. Čtenář tak počítá s tím, že cíl práce zjistí v jejím úvodu. Tam se však dozví pouze obecnou informaci, že se autorka v práci zaměřuje „na průnik konceptu aktivního stárnutí (...) do sociálních zařízení pro seniory, konkrétně do domova pro seniory“ (s. 4), a že výzkumné otázky budou uvedeny na počátku empirické části (tedy na straně 41). Ačkoli je následující teoretická část přehledně zpracována, jednotlivé informace a argumenty v ní nejsou vztahovány k žádným konkrétním záměrům dané diplomové práce. Čtenáři tak uniká smysl zařazení některých informací.
- 2) Autorka se v práci věnuje konceptu aktivního stárnutí, který však ani náznakem neproblematizuje. Nekriticky tento koncept přijímá a celý text tak vyznívá jako reklama na aktivní stárnutí. Takový pohled odpovídá strategickým dokumentům přípravy na stárnutí v České republice i v Evropské unii. Úkolem sociologa/socioložky by ale dle mého měla být právě schopnost podobné „pravdy“ polemizovat, přinášet argumenty pro i proti a teprve z nich vyvozovat, zda lze aktivní stárnutí skutečně považovat za to jediné správné (a případně pro koho?). V citované literatuře je sice uveden například článek Marhánkové z roku 2010, nepochopitelně však autorka opomíjí výsledky, ke kterým Marhánková ve svém kvalitativním výzkumu dospěla – tedy právě odhalení latentních funkcí prosazování aktivního stárnutí, jako je vznik nových nerovností mezi seniory a nátlak na seniory chovat se uniformně i přes jejich rozmanitá přání a různé možnosti.

I kvalitativní výzkum Jany Lipowské přitom odhalil některé paradoxní postoje seniorů k aktivizačním programům. Ačkoli autorka mimo jiné zjistila, že je o aktivity v domově pro seniory nízký zájem (str. 61, 64), že senioři aplikují různé strategie vymlouvání se z těchto činností (str. 59-61), a že je zaměstnanci domova musí k aktivitám často přemlouvat, dokonce s nimi musí smlouvat (str. 61-62), přesto bohužel nevyvinula snahu vztáhnout tato zjištění ke svým teoretickým východiskům o aktivním stárnutí jako všeobecném ideálu. Právě rozpracování těchto kontrastů mezi státem prosazovanou strategií aktivního stárnutí a častým odporem seniorů k aktivizaci bych očekávala v kvalitní diplomové práci na téma aktivního stárnutí v oboru sociologie.

Pro získání lepší známky bych tak Janě Lipowské doporučila zaměřit se při obhajobě na prokázání znalosti různých pohledů na koncept aktivního stárnutí a na argumentaci svého postoje k problematice.

Datum:

Podpis: